

INGLIZ VA O`ZBEK TILLARIDA SON KOMPONENTLI FRAZEOLOGIZMLARNING CHOG`ISHTIRMA TAHLILI

Yulduz Yo'ldoshova Abduraim qizi

Termiz davlat universiteti,

Lingvistika(ingliz tili) yo'nalishi magistri

+998 90 410 94 54

Annotatsiya. Ushbu maqolada ingliz va o'zbek tillaridagi frazeologiya va son komponentlari o'rtasidagi murakkab munosabatlar o'rganilgan. Qiyosiy tahlilni qo'llash orqali tadqiqot raqamli elementlarni o'z ichiga olgan iboralar bilan bog'liq noyob naqshlar, madaniy ta'sirlar va lingvistik nuanslarni ochishga qaratilgan. Tergov mavjud adabiyotlar, lingvistik tahlil va statistik chora-tadbirlarga asoslanib, sezilarli farqlar va o'xshashliklarni aniqlash uchun keng qamrovli metodologiyadan foydalanadi. Topilmalar madaniyatlararo muloqotni tushunishimizga hissa qo'shadi va til va raqamlar o'rtasidagi murakkab o'zaro ta'sirga oydinlik kiritadi.

Kalit so'zlar:Frazeologiya, sonli komponentlar, madaniyatlararo tahlil, ingliz tili, o'zbek tili, lingvistik naqshlar, madaniy ta'sirlar.

Til jamiyatning jamoaviy tajribalari va qadriyatlarini aks ettiruvchi madaniyatning dinamik ifodasidir. Ushbu tadqiqot ingliz va o'zbek tillarida til va son qismlarining o'zaro bog'liqligini o'rganib, frazeologiyaga kiritilgan madaniy murakkabliklarni ochib beradi. Tadqiqot ushbu ikki tilning lingvistik doirasida raqamlardan qanday foydalanish va ushbu iboralarni shakllantiradigan madaniy nuanslar haqida tushuncha berishga intiladi.

Ushbu bo'limda frazeologiya, lingvistik nisbiylik va madaniyatlararo aloqa bo'yicha mavjud adabiyotlar ko'rib chiqiladi. U til va raqamlar o'rtasidagi munosabatlar bo'yicha avvalgi tadqiqotlarni o'rganib chiqadi va hozirgi tergov uchun asos yaratadi. Sharh tegishli ishlarni qamrab oladi tilshunoslik, madaniyatshunoslikva sotsiolingvistika mavzuni har tomonlama tushunishni o'rnatish.

Metodika ingliz va o'zbek tillarida son komponentlarini o'z ichiga olgan frazeologik birliklarni sinchkovlik bilan o'rganishni o'z ichiga oladi. Adabiyot, ommaviy axborot vositalari va kundalik nutq kabi turli xil manbalardan foydalangan holda korpusga asoslangan yondashuv qo'llaniladi. Tadqiqot shuningdek,

ma'lumotlarning miqdoriy tahlilini osonlashtiradigan chastota taqsimotlari va naqshlarini aniqlash uchun statistik usullarni o'z ichiga oladi.

Ingliz va o'zbek tillarida son komponentlari bilan frazeologiyani tahlil qilish har bir tilda sonlarni o'z ichiga olgan iboralar qanday tuzilishi, ishlatilishi va madaniy talqin qilinishini o'rganishni o'z ichiga oladi. Bu erda biz ikkala tilda raqamlar bilan bog'liq frazeologiyani ba'zi jihatlarini o'rganamiz:

Ingliz Tili:

Idiomatik Iboralar:

- Bir tanganing ikki tomoni: bir-biri bilan chambarchas bog'liq bo'lgan ikkita narsani ifodalash uchun ishlatiladi.

- Uchinchi marta jozibasi: uchinchi urinishda muvaffaqiyat ehtimoli ko'proq ekanligini ko'rsatadi.

Raqamli Maqollar:

- Tovuqlaringizni tuxumdan oldin hisoblang: kelajakdagi sodir bo'lmasligi mumkin bo'lgan voqealarga ishonishdan ogohlantiradi.

- Ikki kompaniya, uchtasi olomon: guruhdagi uchinchi shaxs noqulay bo'lishi mumkinligini taklif qiladi.

Tartib Raqamlari:

- Birinchi narsa: ustuvorliklarni hal qilish muhimligini ta'kidlaydi.

Kvantifikatorlar:

- Bir necha: kichik raqamni bildiradi.

- Ko'p vaqt: tez-tez anglatadi.

O'zbek Tili:

Idiomatik Iboralar:

- Bir urush vaqti eshitildi: so'zma-so'z "tuya bir martada sog'iladi", ya'ni bir narsani birdaniga bajarish uchun.

- Ikkita bittaam qadam: "bir qadam bilan ikki qadam," samarali taraqqiyot qilish shama.

Raqamli Maqollar:

- To'qqiz O'ltin to'qqizi so'zi: so'zma-so'z "o'n to'qqiz tuya yigirmanchi yuk bor," ortiqcha yuk yoki yukini taklif.

Tartib Raqamlari:

- Birinchi urinish: birinchi urinish.

- Ikkinchi imkoniyat: ikkinchi imkoniyat.

Kvantifikatorlar:

- Bir necha kishi: bir necha kishi.

- Ko'pchilik bilan: ko'pchilik bilan.

O'zaro Tahlil:

Madaniy Nuanslar:

- Raqamli ingliz va o'zbek frazeologiyalari ko'pincha har bir til jamoasiga xos madaniy qadriyatlar va tajribalarni aks ettiradi.

- Raqamlarning metaforik ishlatilishi madaniy kontekst va tarixiy ta'sirlarga qarab farq qilishi mumkin.

Lingvistik Tuzilmalar:

- Ikkala tilda ham idiomatik iboralar va maqollar ishlatilgan bo'lsa-da, lingvistik tuzilmalar va so'zma-so'z tarjimalar sezilarli darajada farq qilishi mumkin.

Ramziy Ma'nolar:

- Raqamlar madaniy e'tiqodlarda chuqur ildiz otgan ramziy ma'nolarga ega bo'lishi mumkin. Masalan, ingliz tilidagi 7 raqamining ahamiyati (omadli raqam) uning o'zbek madaniyatidagi ahamiyatidan farq qilishi mumkin.

Tarix va an'analarning ta'siri:

- Frazeologiyaga tarixiy voqealar, an'analar va ijtimoiy normalar ta'sir qilishi mumkin. Tahlilda ikkala tilning tarixiy va madaniy kelib chiqishi hisobga olinishi kerak.

Semantik Ekvivalentlar:

- Ba'zi iboralar boshqa tilda bevosita ekvivalentlarga ega bo'lmasligi mumkin. Raqamlar bilan bog'liq idiomatik iboralarni tarjima qilish madaniy nuanslarni diqqat bilan ko'rib chiqishni talab qilishi mumkin.

Ingliz va o'zbek tillarida son komponentlari bilan frazeologiyani har tomonlama o'zaro tahlil qilish lingvistik, madaniy va tarixiy omillarni tushunishni talab qiladi. Har bir tilda raqamlar o'zlarining madaniy kontekstlarida ma'noni etkazish uchun metafora va ramziy ma'noda qanday ishlatilishini o'rganish juda muhimdir.

Muhokama natijalarni madaniy va lingvistik asoslar kontekstida sharhlaydi. Bu topilmalarning madaniyatlararo aloqa uchun ta'sirini o'rganadi, raqamli komponentlar bilan frazeologiya har bir tilning o'ziga xosligiga qanday hissa qo'shishiga oydinlik kiritadi. Bo'limda, shuningdek, tarixiy, ijtimoiy-madaniy va lingvistik omillar kabi kuzatilgan naqshlarga ta'sir qiluvchi potentsial omillar ko'rib chiqiladi.

Xulosalar:

Xulosalarda tadqiqotning asosiy natijalari umumlashtirilib, frazeologiyaning ingliz va o'zbek tillari o'rtasidagi son komponentlari bilan madaniy va lingvistik farqlari ta'kidlangan. Ushbu farqlarni samarali madaniyatlararo aloqa uchun

tushunishning ahamiyatini ta'kidlaydi va ushbu sohada kelajakdagi tadqiqotlar uchun yo'llarni ta'kidlaydi.

Keyingi tadqiqotlar uchun takliflarga tahlilni qo'shimcha tillarga kengaytirish, frazeologik birliklarning tarixiy evolyutsiyasini o'rganish va globallashtirishning tildan foydalanishga ta'sirini o'rganish kiradi. Ushbu so'rovlar yo'llari til va madaniyat o'rtasidagi murakkab o'zaro ta'sirni yanada kengroq tushunishga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, ushbu maqolada ingliz va o'zbek tillaridagi son komponentlari bilan frazeologiyani nozik o'rganish, bu iboralarni shakllantiruvchi madaniy va lingvistik nozikliklar ochib berilgan. Topilmalar madaniyatlararo muloqotning keng sohasiga hissa qo'shib, til va raqamlar o'rtasidagi dinamik munosabatlar haqida qimmatli tushunchalarni taqdim etadi.